

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 434/2022-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Danuše Tichá, s. r. o., Námestie Martina Benku 6, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Galanta č. k. 8C/652/2015-385 z 21. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu bola 24. novembra 2020 doručená ústavná sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) uvedeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Žiada priznanie náhrady trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Sťažovateľ bol žalovaným 2 v konaní vedenom na okresnom súde, ktorého predmetom bolo zaplatenie náhrady ušlého zisku (2 882,91 eur), účelných liečebných nákladov (1 949 eur) a nákladov spojených s uplatnením škody (1 397,76 eur). Žalovaná 1, ktorá mala so sťažovateľom dojednané povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, totiž spôsobila dopravnú nehodu, v dôsledku ktorej žalobca utrpel viaceré poranenia vyžadujúce pracovnú neschopnosť od októbra 2013 do januára 2015. V priebehu konania žalobca vzal žalobu z dôvodu čiastočného plnenia sťažovateľa dvakrát sčasti späť, a to v novembri 2015, v dôsledku čoho okresný súd konanie v časti späťvzatia uznesením v januári 2016 zastavil, a v januári 2017. Okresný súd na to rozsudkom č. k. 8C/652/2015-194 z 28. februára 2017 konanie

v časti druhého späťvzatia zastavil a vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalovaným priznal voči žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 25Co/208/2018-280 z 31. júla 2019 prvoinštančný rozsudok v zamietavom výroku a v závislom výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Okresný súd potom rozsudkom č. k. 8C/652/2015-347 z 12. marca 2020 rozhodol tak, že žalovaná 1 a sťažovateľ sú povinní žalobcovi zaplatiť náhradu mzdy vo výške 848,96 eur, náhradu účelných liečebných nákladov v sume 1 400,14 eur a náhradu nákladov spojených s uplatnením náhrady škody v sume 669,42 eur, s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého zo žalovaných. V ostatnej časti súd žalobu zamietol a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a druhej inštancie v rozsahu 79,42 %, keď vyhodnotil, že úspech žalobcu bol v rozsahu 89,71 % a neúspech v rozsahu 10,29 %.

5. Následne okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka č. k. 8C/652/2015-369 z 27. mája 2020 zaviazal žalovanú 1 a sťažovateľa zaplatiť žalobcovi náhradu trov (prvoinštančného a odvolacieho) konania v sume 312,52 eur za zaplatený súdny poplatok (s čím sťažovateľ súhlasil) a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 2 561,60 eur.

6. Sťažovateľ podal proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažnosť podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V nej namietal, že okresný súd vypočítaval náhradu trov zo základu, ktorým bola pôvodne žalovaná suma, a to aj vo vzťahu k úkonom právnej služby vykonaným po čiastočných späťvzatiach žaloby, keď už predmet konania tvorila nižšia suma. Spochybnil aj náhradu trov za jeden úkon právnej služby, ktorého existenciu vyvracia obsah súdneho spisu.

7. Okresný súd napadnutým uznesením sudcu o sťažnosti sťažovateľa rozhodol tak, že ju zamietol. Odkázal na § 10 a § 11 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), v ktorých podľa jeho názoru nie je upravená zmena výšky tarifnej hodnoty veci, a teda v nadväznosti na to zmena výšky základnej sadzby tarifnej odmeny v prípade čiastočného späťvzatia žaloby v priebehu súdneho konania. Svoje závery podporil aj odkazom na nález ústavného súdu č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018, podľa ktorého z § 10 ods. 2 vyhlášky vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby, a rozhodujúcim momentom pre určenie tarifnej hodnoty je hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby. Vo vzťahu k sťažovateľom spochybnenému úkonu právnej služby okresný súd uviedol, že sa nachádza na č. 1. 135 súdneho spisu, preto odmena za tento úkon bola žalobcovi priznaná dôvodne.

III.

Argumentácia sťažovateľa

8. Napadnuté uznesenie považuje sťažovateľ za formalistické, nepreskúmateľné, arbitrárne a nedostatočne odôvodnené. Okresný súd v ňom uvádza len vyjadrenia sťažovateľa a protistrany,

jednoduché konštatovanie veci bez náležitého odôvodnenia a v neposlednom rade už prekonanú judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 202/2018), pričom s argumentáciou sťažovateľa týkajúcou sa zmeny výšky základnej sadzby tarifnej odmeny v dôsledku čiastočného späťvzatia žaloby v priebehu súdneho konania sa vo svojom rozhodnutí okresný súd dostatočne, resp. žiadnym spôsobom nezaoberal.

9. Sťažovateľ odkazuje na nálezy ústavného súdu č. k. I. ÚS 146/2019 z 19. novembra 2019 a č. k. III. ÚS 144/2020 zo 16. júna 2020, hoci prvý z nich sa týka zúženia veci v odvolacom konaní a druhý zas zúženia veci pri rozhodovaní o sťažnosti proti výške trov konania. Podľa sťažovateľovho názoru sú však tieto nálezy aplikovateľné aj na jeho vec.

10. Okresný súd pri výpočte výšky náhrady trov čiastočné späťvzatia žaloby nezohľadnil, preto sťažnosť sťažovateľa podaná podľa § 239 a nasl. CSP bola dôvodná, nemala byť zamietnutá, a už vôbec nie zamietnutá bez náležitého odôvodnenia. Pokiaľ teda okresný súd v napadnutom uznesení bol toho názoru, že je dôvodné aj po síce čiastočnom, avšak veľmi podstatnom znížení (tarifnej) hodnoty/predmetu sporu, a to i opakovanom, naďalej priznávať odmenu za nasledujúce úkony právnej služby, ako keby sa hodnota sporu vôbec nezmenila, a priznať tak žalobcovi nárok na náhradu viac, bolo viac než žiaduce, správne a spravodlivé, aby to vo svojom rozhodnutí patrične zdôvodnil.

11. Sťažovateľ odkazuje aj na názor odbornej literatúry, podľa ktorého *„ak sa po začatí poskytovania právnych služieb zmení (rozšíri) predmet právnej služby, je možné za okamih začatia poskytovania právnej služby považovať okamih vykonania úkonov právnej služby o takto zmenenom (rozšírenom) predmete právnej služby. To isté sa týka aj obmedzenia rozsahu (zúženia) predmetu poskytnutia právnej služby. Vyššie uvedené zmeny predmetu poskytnutia právnej služby môžu spočívať jednak v kvantitatívnych alebo kvalitatívnych zmenách (napr. zmena – rozšírenie žaloby o ďalší nárok, resp. zmena spočívajúca v zmene žaloby na určenie na žalobu na plnenie a pod.) alebo môže spočívať v zmene ceny veci alebo práva (bez toho, aby došlo k zmene predmetu poskytnutia právnej služby). Takáto zmena ceny veci alebo práva, ku ktorej dôjde v priebehu poskytovania právnej služby, má potom vplyv na výšku tarifnej hodnoty a tým aj spôsob výpočtu základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby“* [FIAČAN, I., KEREČMAN, P., HELLENBART, V., SEDLAČKO, F. a kol. *Vyhláška o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (advokátska tarifa)*. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 63].

12. Okresný súd nesprávne aplikoval jednoduché právo, čo malo za následok porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa, a pristúpil k výkladu použitej právnej normy v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame, resp. bez bližších nerozpoznateľných kritérií.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Sťažnostná argumentácia je založená na kritike výkladu a následného uplatnenia podústavného práva na sťažovateľov prípad. Okresný súd tiež podľa sťažovateľa nedostatočne odôvodnil svoj právny názor na výpočtový základ pre vyčíslenie náhrady trov konania v prípade, ak v priebehu procesu dochádza k zmene hodnoty sporu.

14. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

15. Ústavný súd z odôvodnenia napadnutého uznesenia zistil, že okresný založil svoje rozhodnutie o sťažovateľovej sťažnosti podanej podľa § 239 a nasl. CSP na právnom závere ústavného súdu vyslovenom v náleze č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018. Nálezom ústavný súd vyhovel ústavnej sťažnosti sťažovateľky vystupujúcej ako žalobca v civilnom sporovom konaní, v priebehu ktorého vzala svoju žalobu o vyplatenie poistného plnenia čiastočne späť z dôvodu čiastočného plnenia žalovanej poisťovne. Odvolací súd rozhodol tak, že znížil sumu náhrady trov, na ktorej zaplatenie v prospech sťažovateľa bol zaviazaný žalovaný, pretože v priebehu konania došlo k zmene predmetu sporu. Ústavný súd predmetným skorším nálezom vyslovil porušenie práv sťažovateľky rozhodnutím odvolacieho súdu, keď vyslovil, že z § 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. „*vyplýva, že za tarifnú hodnotu sa považuje výška peňažného plnenia, ktorého sa právna služba týka, určená pri začatí poskytovania právnej služby. Teda rozhodujúcim momentom pre určenie tarifnej hodnoty je hodnota v okamihu začatia poskytovania právnej služby, a nie hodnota predmetu poskytnutia právnej služby v čase (dobe) vykonania každého jednotlivého úkonu právnej služby.*“.

16. Skutkové a právne okolnosti veci tvoriacej pozadie rozhodovania v konaní sp. zn. IV. ÚS 202/2018 boli identické s prípadom sťažovateľa, preto citovaný právny názor je aplikovateľný aj na kauzu, ktorá viedla k podaniu aktuálne predbežne prerokovanej ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ v jej odôvodnení uvádza, že citovaný názor ústavného súdu je súčasťou jeho už prekonanej judikatúry, bližšie však nevysvetľuje, aké faktory k prekonaniu viedli. Možno sa len domnievať, že sťažovateľ má na mysli nálezy ústavného súdu č. k. I. ÚS 146/2019 z 19. novembra 2019 a č. k. III. ÚS 144/2020 zo 16. júna 2020. Sám však v ústavnej sťažnosti uznáva skutkovú odlišnosť oboch uvedených prípadov. Vo veci sp. zn. I. ÚS 146/2019 sťažovateľka žalovala poisťovňu, pričom na prvej inštancii bola úspešná čiastočne. Podala odvolanie len proti zamietavému výroku, teda predmetom odvolacieho konania bola približne jedna osmina hodnoty sporu. Napriek tomu, po neúspechu sťažovateľky ako žalobkyne jej bola uložená povinnosť nahradiť trovy odvolacieho konania vo výške vypočítanej z celej žalovanej sumy. Obdobne vo veci sp. zn. III. ÚS 144/2020 ústavný súd posudzoval skutkovú situáciu, keď sťažovateľ podal sťažnosť podľa CSP proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka len v rozsahu výroku o sume trov oprávneného uložených na náhradu, a pri vyčísl'ovaní trov konania o takejto sťažnosti okresný súd za hodnotu predmetu konania považoval sumu, ktorá bola predmetom vymáhania v exekučnom konaní.

17. Z uvedeného je zrejmom skutková i procesnoprávna odlišnosť káuz vedených pod sp. zn. I. ÚS 146/2019 a sp. zn. III. ÚS 144/2020 v porovnaní s okolnosťami veci vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 202/2018. Oproti zúženiu hodnoty predmetu konania v dôsledku rozsahu podaného opravného prostriedku iniciujúceho nové štádium súdneho konania (odvolanie, sťažnosť) totiž stojí

zmena hodnoty predmetu sporu, ku ktorej dochádza v rovnakom štádiu procesu, a je vyvolaná rozhodnutím procesnej povahy po čiastočnom späťvzatí žaloby. Preto nemožno vyhodnotiť ako dôvodný argument sťažovateľa o prekonaní právneho názoru vysloveného v náleze č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018. III. senát v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nezistil dôvody na odchýlenie sa od *rationis decidendi* nálezu v konaní sp. zn. IV. ÚS 202/2018 a po ňom nasledujúca rozhodovacia prax, na ktorú sťažovateľ poukazuje, vychádza z odlišného skutkového a právneho pozadia, čím sa jeho precedenčná použiteľnosť neobmedzila.

18. Zároveň k sťažnostnému dôvodu založenému na nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia okresného súdu ústavný súd podčiarkuje práve odkaz okresného súdu na nález č. k. IV. ÚS 202/2018-53 z 27. septembra 2018 spojený s popisom nosného dôvodu tohto nálezu. Okresný súd takto síce stručne, no dostatočne zrozumiteľne a preskúmateľným spôsobom zareagoval na zásadnú námietku sťažovateľa prednesenú v jeho sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamená povinnosť súdu dať odpoveď na každú otázku nastolenú stranou konania, ale len na takú, ktorá má pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Okresný súd odpovedal na otázku podstatnú z hľadiska súdnej ochrany poskytovanej v sťažnostnom konaní, čím naplnil požiadavku na odôvodnenie súdneho rozhodnutia plynúcu zo základného práva na súdnu ochranu i z práva na spravodlivé súdne konanie. Aj námietku nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu preto ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú.

19. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). Napadnuté uznesenie okresného súdu nesignalizuje možnosť porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa, z čoho vyplýva, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný odmietol v jej celosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

20. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa formulovanými v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. júla 2022

Peter Straka
predseda senátu